

ISSN 2149-9845

TÜRKİYE
DİN EĞİTİMİ
ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ

TURKISH JOURNAL OF RELIGIOUS EDUCATION STUDIES (TJRES)

مجلة بحوث التربية الدينية التركية

Sayı/Number 1

İzmir - 2016

TÜRKİYE DİN EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Turkish Journal of Religious Education Studies
TÜRKİYE/TURKEY

Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları altı ayda bir yayımlanan uluslararası ve hakemli bir dergidir.
Turkish Journal of Religious Education Studies is an international, peer reviewed and biannual journal.

Sayı/Number 1 • Haziran/June 2016 • ISSN 2149-9845

İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Owner and Chief Executive Officer
Mehmet BAHÇEKAPILI

Baş Editör/Editor in-Chief
Mustafa USTA

Editörler/Editors

Siebre MIEDEMA (VU University Amsterdam)	Christopher G. ELLISON (The University of Texas at San Antonio)
Cemal TOSUN (Ankara Üniversitesi)	Recai DOĞAN (Ankara Üniversitesi)
Muhittin OKUMUŞLAR (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)	Zeki Salih ZENGİN (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Nurullah ALTAŞ (Atatürk Üniversitesi)	Michael NIELSEN (Georgia Southern University)
Mehmet BAHÇEKAPILI (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Friedrich SCHWEITZER (Eberhard Karls Universität Tübingen)
Süleyman AKYÜREK (Erciyes Üniversitesi)	Safnaz ASRI (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)
Zuhal AĞILKAYA SAHİN (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)	Kenan SEVİNÇ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Mohammed DERRADJ (University of Algeria II)	Ednan ASLAN (Universität Wien)

Kıtap Değerlendirme Editörleri/Book Review Editors

Hakkı KARAŞAHİN (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi) Ahmet GEDİK (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi) -
Ahmet Ali ÇANAĞÇI (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Yayın Kurulu/Editorial Board*

Zuhal AĞILKAYA ŞAHİN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Ayman AGBARIA, University of Haifa (ISRAEL)
Muhsin AKBAŞ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)	Süleyman AKYÜREK, Erciyes Üniversitesi (TURKEY)
Ednan ASLAN, Universität Wien (AUSTRIA)	Safnaz ASRI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Nedim BAHÇEKAPILI, Islamitische Universiteit Europa (HOLLAND)	Mehmet BAHÇEKAPILI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
İrfan BAŞKURT, İstanbul Üniversitesi (TURKEY)	Bayraktar BAYRAKLI, Marmara Üniversitesi (TURKEY)
Beyza BİLGİN, Ankara Üniversitesi (TURKEY)	Ahmet Ali ÇANAĞÇI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Mohammed DERRADJ, University of Algeria II (ALGERIA)	Recai DOĞAN – Ankara Üniversitesi (TURKEY)
Christopher G. ELLISON, The University of Texas at San Antonio (USA)	Ahmet GEDİK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Michael NIELSEN, Georgia Southern University (USA)	Hakkı KARAŞAHİN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Recep KAYMAKÇAN, Sakarya Üniversitesi (TURKEY)	Mustafa KÖYLÜ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi (TURKEY)
Muhittin OKUMUŞLAR, Necmettin Erbakan Üniversitesi (TURKEY)	Siebre MIEDEMA, VU University Amsterdam (HOLLAND)
Friedrich SCHWEITZER, Eberhard Karls University (GERMANY)	Halil İbrahim ŞENAVCU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (TURKEY)
Bülent UÇAR, Universität Osnabrück (GERMANY)	Mustafa USTA, Marmara Üniversitesi (TURKEY)

*Soyadına göre alfabetik sırada / In alphabetical order by surname

Kapak Tasarımı/Cover Design
Nurkan BOZ

Tasarım/Graphic Design
Mehmet BAHÇEKAPILI / Safnaz ASRI

Baskı/Printed By
Limit Ofset

İÇENDEKİLER/TABLE OF CONTENTS

MAKALELER/ARTICLES

Preparatory Competences Of Teacher Candidates On Adult Education
MUSTAFA CAN / 11-18

Biyopsikososyal Açıdan Dinin Engellilik ve Farklı Sağlık Problemleri Üzerindeki Etkisi
MEHMET BAHÇEKAPILI / 19-44

Tarihsel Süreç İçerisinde Japon Budizmi: Genel Bir Bakış
HALİL İBRAHİM ŞENAVCU / 45-64

Şiir ve Direniş Yolunda Bir Ömür: Mahmud Derviş
EYÜP AKŞİT / 65-76

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Değer Öğretiminde Kullandıkları Araç ve Gereçler-Nitel Bir Araştırma-
MUHAMMED ESAT ALTINTAŞ / 77-106

ÇEVİRİLER/TRANSLATIONS

Broadening Approachs To Religious Education Through Constructivist (by Peta Goldberg)
SAFINAZ ASRI (Çev.) / 107-116

KİTAP DEĞERLENDİRMELERİ/ BOOK REVIEWS

Kur'an'a Bakış
H. MERVE BAŞER ÇALIŞKAN / 117-119

KİTAP DEĞERLENDİRMELERİ/REVIEWS

Şeriatı, A. (2013). *Kur'an'a Bakış*, Ankara: Fecr Yayınları

H. Merve ÇALIŞKAN BAŞER*

E-Mail: haticemervecaliskan@gmail.com

Bir nevi cep kitabı türünde olan bu kitabın iç kapağında yazarın “Sizi rahatsız etmeye geldim...!” sözüyle dikkatleri üzerine çektiğini yine kitabın arka dış kısmında “Hangi Kur’an?” sorusuna vurgu yaparak merak uyandırmaya çalıştığını görmekteyiz.

Kitap beş ana başlıktan oluşmaktadır. “Kadir Gecesi” ve “Miraç ve İsrâ” isimli ilk başlık muhtemelen Kur’an’ın ne olduğunu öncelikli olarak ortaya koymak amacıyla açılmış görülmektedir. Üçüncü ve dördüncü başlık olan “Kur’an’a Bakış”, “Kur’an’a Başka Bir Bakış” bölümleri de Kur’an’ın biçimsel ve içerik açısından bir fotoğrafını ortaya koymaktadır. Son başlık ise “Enbiya Suresinin Tefsiri” isimde olup, yazarın kendi yöntemiyle bir tefsir denmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Birinci bölüm olan “Kadir Gecesi”nde yazar ilk olarak Kadir Suresi’ni yazarak başlamış ve şiirsel bir üslup ile bu gecenin kutsallığına, önemine dair izahlar yapmaya başlamıştır.

“Miraç ve İsrâ” isimli ikinci bölüme de yine ayetler ile başlanmıştır. Yazar bu kısımda Miraç ve İsrâ’da Hz. Muhammed’in yatay ve dikey olmak üzere iki hareket gerçekleştirdiğini söylemektedir. Dikey hareket diye adlandırdığı hadise miraçtır ve bu insan yetiştirme fonksiyonudur. Yani peygamberin risalet göreviyle bütünleşen tarihteki rolüdür ve aynı zamanda insanın gelişiminin yerden göğe doğru olduğunun sembolüdür. Yazara göre burada Hz. Muhammed’in “Sidretü’l-Müntehâ” ‘ya yani, sonun sonu olan yere gidişi Allah ile insanın varlıksal gelişim hareketinin göstergesi olan İslam antropolojisidir. Bu şekilde insana Allah’a yaklaşma yolunda hareket etmekte ama bu yola somut olarak ulaşması mümkün olmamaktadır. Yatay hareket diye adlandırdığı ise İsrâ hadisesidir ki bu da Hz. Muhammed’in İslam’a davet edici yönünü ortaya koymaktadır. Bu hadisede İslam’ın sembolü olan Mescid-i Haram’dan, Yahudi ve Hıristiyanların dinlerinin dünyadaki sembolü olan Mescid-i Aksa’ya gidilmesi de, üç büyük tevhidi dinin şirke karşı bir birlik olduğunun vurgulanmasıdır. Yazarın bu iki hadiseye getirdiği yorumlarda sosyolog olmasının bir etkisini görürken aynı zamanda sadece tarihte yaşanıp kalmış gibi algılanan bu iki

---

* Arş. Gör., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi.

hadisenin yaşanılan dönemde de her daim bir rolü olduğunu ispatlamaya çalıştığını düşünmekteyiz.

Üçüncü bölüm kitabın da ismi olan “Kur’an’a Bakış” başlığı altında on iki kısımda incelenmiştir. Bu başlıklar birbirini tamamlar nitelikte olmaktan ziyade, Kur’an’ı farklı farklı konular çerçevesinde tanımaya yönelik atılmış başlıklardır. Ayrıca yine bu bölümde Kur’an’ın daha çok içerik olarak incelemesinin yapıldığını görmekteyiz. İlk kısımda çeşitli ayetlerden verilen örneklerle Kur’an’ın sınıfsal yapıya bakışı ortaya konulmaya çalışılmıştır ve Allah’ın adil sıfatı merkeze alınarak yorumlamalar yapılmıştır. Sonrasında Kur’an’ın ilk mesajının “işit” yerine “oku” olmasının insanın pasiflikten aktifliğe, fikri öğretim aşamasına geçirdiği vurgulanmıştır. Daha sonra Kur’an’ın, pek çok şeye maruz kalsa da tek bir satırının bile değiştirilemez kutsal bir kitap olduğu söylenmiştir. Yazara göre Kur’an’da sünnet, bilimsel yasalar, ayet ise toplumsal, insani ve maddi yasalardır. Dolayısıyla dünyanın tümü ayettir yani bizler için işarettir. Bu tarz tanımlamalardan sonra yazar, Kur’an’ın tabiat yasalarına değinse de bir bilim kitabı olmadığını, bir itikad, bir hidayet kitabı olduğunu vurgulamaktadır. Bilimin verilerinin ise hatırlatma, dikkat çekme gibi durumlar için kullanması gerektiğini, bu doğrultuda çağın bilimsel verilerini Kur’an içerisinde aramanın insanları yanılgıya düşürdüğünü söylemektedir. Ancak Kur’an’daki doğal olaylarla ilgili veriler de bilime ters düşmemektedir. Bu yüzden bilginler bu ayetlere doğru bir şekilde eğilirlerse büyük bilgilere ulaşılacaktır. Ancak yazarın hem Kur’an’ın bir yaşam biçimi sunmak istediğini sürekli söyleyip, bir bilim kitabı olmadığına vurgu yapması, hem de bilim adamlarını Kur’an’daki verileri ortaya çıkarmaya davet etmesi kendi düşüncesiyle pek tutarlı görünmemektedir. Yazarın -bir aktivist oluşunun da belki etkisiyle- Kur’an’ın insanı ve toplumu harekete geçiren, onlara sorumluluk yükleyen, çokça barındırdığı tarihi olay ve kıssalarla tarih üzerinde somut düşünüp harekete geçmesini isteyen bir yapıda olduğunu sürekli vurgularken, Kur’an’ın verilerinin bilim ile de izah edilmesini söylemesi, onun bilim ile ilgili görünen ayetleri de bir konuma koyma ihtiyacı duymasından kaynaklanmış olabilir. Sonrasında yazar, Kur’an’ı tanımak ve anlamak için altı maddelik önerilerde bulunulup bunun ardından Kur’an başlığı altında onun aslında ne olduğunu ayetlerden verdiği örneklerle açıklamaya çalışmıştır. Bunu yaparken de Kur’an’ın sadece kutsiyet atfedilen bir kitap olarak algılanıp, anlamının geri planda kaldığı duruma da bu doğrultuda eleştiriler getirmiştir. Kuran ve bilgisayar isimli kısımda da Kur’an’ı anlama çabasındaki yolları teknik imkânların kolaylaştırdığına değinmiş ve son kısımda Kur’an’ın bir mesaj oluşunun yanında mucizevi bir kitap da olduğunu söyleyerek bölümü tamamlamıştır.

“Kur’an’a Başka Bir Bakış” isimli dördüncü bölümde bir önceki bölümün aksine Kur’an’ın içerik değil daha çok biçimsel özelliklerine değinilmiştir. İlk olarak Kur’an’da bulunan pek çok meselenin yanında beyan üslubu, betimleme, istidlal yöntemi, Kur’an’daki yeminler, surelerin adlandırılması ve tabii ilimler konularının öncelikli olarak önemini belirtmiştir. Bu meselelerden biri olan Kur’an’ın üslubunun, felsefi ve bilimsel, mantık ve istidlal,

Reviews

betimleyici, hitabet ve sembolik unsur gibi pek çok üslubu bir arada kullandığını söylemiştir. Daha sonra Kur'an'da tabii ilimler, surelerin adlandırılması ve tasnifi, Kur'an'da hicretin anlamı ve türleri gibi başlıklara da yer vererek zaman zaman ayetler kullanarak bu meselelere açıklık getirmeye çalışmıştır.

Son bölüm Enbiya Suresinin Tefsiri ismiyle hazırlanmıştır. Bölüm muhtemelen yazarın daha önce verdiği bir dersin yazıya geçirilmiş hali olarak karşımıza çıkmaktadır. Öncesinde Kur'an'ın rey ile yani, inanç ve düşünceler ile tefsirinin değil, aksine bunlardan arınmış bir akıl, mantıki ve akli bir bakış açısı ile tefsirinin yapılması gerektiğini izah ederek bir tefsir denemesi yapmaktadır. Ancak burada ayet ayet bir tefsirden ziyade sure genel olarak ele alınmakta ve oradaki mesajları çağa uygulayıp genel dersler çıkarılmaktadır.

Genel olarak kitaba bakıldığında yazarın aslında bir çaba içerisinde olduğunu görmekteyiz. Bu çabanın nedeni de Kur'an'ın sadece kutsal bir metne ve adeta bir sembole indirgenmiş oluşundan duyulan rahatsızlıkla, aslında Kur'an'ın ne olduğunu ortaya koymaya çalışmasıdır. Elbette Kur'an ilimleri ismi altında tefsir usulü kitaplarında yazarın ele aldığı konulardan bazıları ve dahası detaylıca anlatılmaktadır. Ancak yazarın buradaki amacı bu konuları uzun uzadıya anlatıp Kur'an'ı tanıtmaya çalışmaktan çok, Kur'an'ın kendi ayetlerinden de yola çıkarak, Kur'an'ın bu yanlış algılanışına sebep gördüğü bazı konuları yeniden ele alma düşüncesidir. Bu zaviyeden baktığımızda kendisinin bu eserinde belki eleştiriye açık yönler olsa da, hareket noktasının ve amacının başarılı bir emek ürünü olduğunu düşünmekteyiz.